

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การจัดการกับความขัดแย้งของชุมชนชนบทเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน : นางสาว ปทุมรัตน์ ต๋อวงศ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	ประธานกรรมการ
อาจารย์ วิสุทธิ์ วานิช	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต	กรรมการ

**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ความรุนแรงของความขัดแย้ง และกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งของชาวชนบทในเชียงใหม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในความขัดแย้ง เรื่องทรัพยากรที่ทำกิน ทั้งชาวบ้าน หน่วยงานราชการ สถาบัน และองค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลบางส่วนได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสังเกตลักษณะทางกายภาพของชุมชนประกอบอีกทางหนึ่งด้วย ข้อมูลดังกล่าวได้นำมาวิเคราะห์แยกแยะ ตีความ สร้างข้อสรุป แล้วนำเสนอโดยวิธีการบรรยายให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งที่ปรากฏในชุมชนมีเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ แต่ความขัดแย้งที่พบที่มีความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อร่างกายและทรัพย์สิน และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านมากที่สุด ได้แก่ ความขัดแย้งในเรื่องที่ทำกินระหว่างชาวบ้านกับองค์กรภายนอก

เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้ว ชาวบ้านก็ได้คิดหาวิธีการจัดการกับความขัดแย้งดังกล่าว  
อย่างเป็นกระบวนการ เริ่มตั้งแต่การตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการแบบแพ้นะอย่างสันติวิธีใน  
ระยะแรก และแบบที่เป็นชนวนของความรุนแรงในระยะต่อมา โดยชาวบ้านได้พยายามเรียนรู้  
จากแหล่งความรู้ในชุมชนและจากแหล่งความรู้อื่น ๆ ในระยะหลัง เมื่อกำหนดทางเลือกได้แล้ว  
ก็มีการทดสอบทางเลือกโดยสอบถามความเห็นจากคนในชุมชนก่อน แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริงทันที  
ตามแผนที่ได้วางไว้ จากนั้นจึงมาประเมินผลและติดตามผลซึ่งก่อให้เกิดการปรับใช้ทางเลือกอื่นๆ  
ต่อมา ภายใต้การเรียนรู้ตามแนวคิดทางการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม อย่างไรก็ตามจากการ  
ศึกษา พบว่าในระยะแรกชาวบ้านมิได้ใช้กระบวนการจัดการกับความขัดแย้งอย่างเต็มรูปแบบทุก  
ขั้นตอน หรือใช้วิธีลองผิดลองถูก จนกระทั่งได้มีบุคคลและองค์กรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ หรือ  
ชาวบ้านเองออกไปแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ภายนอกชุมชนดังกล่าว ชาวบ้านจึงเริ่มจัด  
การกับความขัดแย้งอย่างเป็นกระบวนการแบบเต็มรูปแบบทุกขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ  
ก็มีการเรียนรู้ตามแนวคิดทางการศึกษาเชิงมนุษยนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิด "คิดเป็น"  
แทรกอยู่โดยตลอด

Thesis Title : Conflict Management in a Rural Chiang Mai Community

Author : Miss Patumrat Towong

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assist. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat Chairman

Lecturer Visut Vanich Member

Assoc. Prof. Dr. Cherdlar Soontornvipart Member

### Abstract

The objectives of this study were to study the conditions and degree of violence of conflict happening in a rural Chiang Mai community, and conflict management of the villagers. Data collection was mostly conducted through interviews with the key informants involved in the existing conflicts, and observations of the community's physical features. Supplementary data were obtained from the village committee and officials as well as organizations concerned. The collected data were categorized, analyzed, and presented in a descriptive and holistic manner.

The research findings were as follows :

The conflicts appeared in the village were in most perspectives of the village especially in economic, social and natural sources. However, the conflict affecting the villagers' living conditions was derived from land right issues between the villagers and official agencies as the outsiders.

When the conflict occurred, villagers firstly managed it by using the "win-lose strategy" without any systematic process. Afterwards when they realized that they couldn't achieve as what they had expected and been provided with advices by some outsiders, they, then, agreed to manage the conflict in more systematic process. Such process was begun with decision-making, establishing and choosing the possible techniques to achieve the win-lose strategy which were calmfull at the beginning, but more successive violence, and, then, calmfull again under the supports of learning by experiences and some necessary knowledge from other resources. When the strategy and techniques were established, the implementation plan was set out and, then, the implementation was begun. Informal evaluation and the follow-up were conducted, resulting in bringing into technique adjustment upon the support of learning concept according to the Humanistic adult education philosophy.